

Factsheet DoeMee Onderzoek 2024

Energiebesparingsplicht, Informatieplicht energiebesparing en label C verplichting
kantoorgebouwen

Het DoeMee Onderzoek 2024 richt zich op de energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing. Deze factsheet is opgesteld voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op basis van de ingevulde vragenlijst en een interview met het waterschap. De factsheet is gevalideerd door het waterschap en de Rekenkamer van het waterschap.

Beleid en doelen van waterschap

Vraag	Toelichting
1 Heeft uw waterschap beleid op het gebied van energiebesparing? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	Het waterschap heeft sinds 2017 een Klimaat- en Energieprogramma waarin energiebesparing een belangrijk onderdeel is. Aanvankelijk was dit gekoppeld aan de landelijke MJA3-regeling, met als doelstelling een jaarlijkse verbetering van 2% in energie-efficiëntie.
2 Heeft uw waterschap beleid op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen (zoals de inzet van zon, biogas en wind)? Zo ja, welk beleid betreft dit en wat zijn de doelen?	Het waterschap heeft beleid op het gebied van de inzet van alternatieve energiebronnen, zoals zon, biogas en wind. Dit beleid is opgenomen in het Klimaat- en Energieprogramma, met als doelstelling om in 2025 energieneutraal te zijn.
3 Werkt u op het gebied van energiebesparing of de inzet van alternatieve energiebronnen samen met andere waterschappen of gemeenten (bijv. gedeelde installaties)? Zo ja, met welk waterschap op welk gebied en hoe ziet deze samenwerking eruit?	Er vindt samenwerking plaats met andere overheden onder de vlag van de Regionale Energiestrategie (RES). Daarnaast organiseert de Unie van Waterschappen driemaal per jaar een Energie- en Klimaatdag, waar de waterschappen kennisdelen.

Energiegebruik waterschap

Vraag	Toelichting
4 Zijn er cijfers bekend over hoeveel energie uw waterschap in de afgelopen 5 jaren heeft gebruikt? Zo ja, geef aan hoeveel energie er is gebruikt (in kWh, uitgesplitst per jaar)	Het totaal energieverbruik in kWh per jaar is als volgt: • 2019: 81.929.015 • 2020: 82.179.108 • 2021: 80.240.413 • 2022: 76.081.575 • 2023: 89.445.514 <i>Bron: HHNK</i>
5 Is het bekend waarvoor deze energie de afgelopen 5 jaar is gebruikt? Zo ja, kunt u een indicatie geven van de verdeling van de hierboven	De verdeling van het energieverbruik over de bedrijfsonderdelen in kWh per jaar is als volgt:

	aangegeven hoeveelheid energie over de verschillende posten (in kWh)	2019: • Zuiveringsbeheer: 51.152.290 • Watersysteem: 19.141.384 • Overig: 2.226.316 2020: • Zuiveringsbeheer: 48.807.148 • Watersysteem: 20.313.548 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 19.335 • Overig: 2.013.337 2021: • Zuiveringsbeheer: 43.247.251 • Watersysteem: 19.446.360 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 24.465 • Overig: 1.585.151 2022: • Zuiveringsbeheer: 42.012.472 • Watersysteem: 17.269.635 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 41.716 • Overig: 1.595.807 2023: • Zuiveringsbeheer: 43.427.398 • Watersysteem: 26.381.851 • Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 65.071 • Overig: 2.000.681 <i>Bron: Klimaatmonitor</i>
6	Kunt u aangeven hoeveel CO₂ door dit energiegebruik is uitgestoten (kton) de afgelopen 5 jaar? Verdeel dit, indien mogelijk, over dezelfde posten zoals aangegeven onder vraag 5.	De CO₂-emissiefactor voor stroom varieert per jaar. In 2019, 2020, 2021 en 2022 kocht het waterschap Europese windenergie in. Sinds 2023 maakt het waterschap gebruik van Nederlandse windenergie, die een emissiefactor van 0 heeft. De verdeling van het energiegebruik over de bedrijfsonderdelen in kiloton CO₂ per jaar is als volgt: 2019: • Zuiveringsbeheer: 7.799 • Watersysteem: 0 • Overig: 0 2020: • Zuiveringsbeheer: 5.526

		- Watersysteem: 0 - Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 3 - Overig: 0 2021: - Zuiveringsbeheer: 24.448 - Watersysteem: 10.812 - Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 14 - Overig: 881 2022: - Zuiveringsbeheer: 22.217 - Watersysteem: 9.032 - Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 22 - Overig: 835 2023: - Zuiveringsbeheer: 5.505 - Watersysteem: 0 - Eigen mobiliteit, transport & onderhoud: 13 - Overig: 0 <i>Bron: Klimaatmonitor¹</i>
--	--	---

Invulling en ervaring verplichtingen

Vraag	Toelichting
7	Hoe geeft het waterschap invulling aan de energiebesparingsplicht ?
	Het waterschap geeft invulling aan de energiebesparingsplicht conform de eisen van deze verplichting. Dat betekent dat energiebesparende maatregelen worden uitgevoerd op basis van de EML, mits deze binnen vijf jaar kunnen worden terugverdiend. Deze maatregelen worden toegepast op objecten met een energieverbruik van meer dan 50.000 kWh per jaar.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Zijn maatregelen reeds geïmplementeerd? Zo niet, wat is de planning?</i>
	Het waterschap heeft al diverse energiebesparende maatregelen geïmplementeerd. Bij projecten wordt standaard rekening gehouden met energiebesparing, zoals de aanleg van een aparte servergang om warmte af te voeren en de rest van de ruimte koel te houden, een maatregel uit de EML. Hoewel aquathermie niet op de EML staat, zet het waterschap hier toch op in, omdat ze verder kijken dan alleen

¹ De CO₂-emissiegegevens uit de Klimaatmonitor zijn niet alleen gebaseerd op het kWh-verbruik, maar omvatten ook emissies door aardgasverbruik, brandstoffen en zakelijke reizen.

		verplichte maatregelen. Op de planning staan onder andere verbeteringen in isolatie en verlichting.
	<i>Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet met deze invulling aan wet- en regelgeving.
	<i>Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?</i>	Uit de analyse van het kWh-verbruik van aandrijvingen blijkt dat het rendabel is om diverse oude elektromotoren op rwzi's te vervangen door zuinigere varianten. Het waterschap heeft zich voorgenomen om deze aanpak te implementeren.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Was dit zonder de energiebesparingsplicht ook gebeurd?</i>	De vervanging van oude elektromotoren op rwzi's zou zonder de energiebesparingsplicht niet zijn uitgevoerd. Dankzij deze verplichting is het onderwerp opgepakt, ondanks het intensieve zoekwerk. Achteraf blijkt het een rendabele investering te zijn geweest.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als te groot. De waterschapsector is al jarenlang actief op het gebied van verduurzaming, zoals e-opwek en e-besparing. Het waterschap voert jaarlijks een benchmark uit (Klimaatmonitor), en veel waterschappen, waaronder Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, zijn gecertificeerd op de CO ₂ -prestatieladder. Ondanks deze bestaande inspanningen zorgt de verplichting voor een aanzienlijke extra administratieve last.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Ziet u de meerwaarde in van de plicht?</i>	Het waterschap ziet de plicht op zich niet als iets negatiefs, maar ervaart wel dat het administratieve proces lastig is, wat leidt tot vertraging. Hoewel de plicht waarde kan hebben, voelt het voor het waterschap enigszins frustrerend, omdat ze al lange tijd actief bezig zijn met verduurzaming. Het lijkt daardoor alsof ze hun inspanningen moeten verantwoorden voor iets waar ze al veel vooruitgang in hebben geboekt. Het waterschap heeft geprobeerd te onderzoeken of er een eenvoudigere benadering mogelijk zou zijn.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Heeft u ideeën hoe het proces efficiënter kan?</i>	Een multisiteplan zou volgens het waterschap efficiënter zijn. Het waterschap geeft aan dat

		de Unie van Waterschappen in overleg met RVO en Omgevingsdienst-NL geprobeerd om waterschappen een multisiteplan te laten indienen. Dit is volgens het waterschap efficiënter aangezien de waterschappen dan niet per asset moeten rapporteren, maar voor de organisatie als geheel. Dit plan is echter niet goedgekeurd. Verder werden de invulformulieren als niet gebruiksvriendelijk ervaren, en daar ziet het waterschap ruimte voor verbetering. De website van RVO is goed georganiseerd, zodat duidelijk is wat er gedaan moet worden, maar de XML-tool werkte niet altijd goed. Daarnaast adviseert het waterschap over het verbeteren van de toegevoegde waarde van de fysieke controles. Ze noemen als voorbeeld Friesland Energiecontroles, waar met behulp van camera's verder gekeken wordt dan het blote oog kan zien. Dit zou volgens hen een waardevolle aanvulling kunnen zijn op de administratieve controle.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Verwacht u de komende jaren meer administratieve lasten door de plicht?</i>	Het waterschap verwacht de komende jaren niet veel meer administratieve lasten door de plicht. Ze beschouwen het nu als een verplichting die eenmaal per vier jaar uitgevoerd moet worden en denken dat het proces in de toekomst eenvoudiger zal verlopen, omdat ze dan kunnen voortbouwen op de eerdere ervaringen en gegevens.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	De omgevingsdiensten (o.a. Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)) en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het waterschap heeft aan reeds controle gehad te hebben bij een tiental objecten.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting door de betreffende instanties als gemoedelijk, positief en opbouwend.
8	Hoe geeft het waterschap invulling aan de informatieplicht energiebesparing ?	Het waterschap geeft invulling aan de informatieplicht energiebesparing door te voldoen aan de vereisten van de Informatieplicht. Dit houdt in dat in de EML wordt aangegeven of een maatregel wordt doorgevoerd of niet.

	<i>Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet met deze invulling aan wet- en regelgeving.
	<i>Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?</i>	De ingevulde EML vormt de basis voor het controlebezoek van de Omgevingsdienst.
	<i>Aanvullende vraag: Zijn er resultaten/effecten bekend van de doorgevoerde maatregelen?</i>	Het waterschap geeft aan dat nog veel maatregelen moeten worden uitgevoerd. Een besparing is bovendien vaak niet terug te zien op het totale verbruik van een asset. Tot slot is het verbruik afhankelijk van de hoeveelheid neerslag, waardoor het niet goed zichtbaar is wat het effect van een energiebesparende maatregel is.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als te groot. De waterschapsector is al jarenlang actief op het gebied van verduurzaming, zoals e-opwek en e-besparing. Het waterschap voert jaarlijks een benchmark uit (Klimaatmonitor), en veel waterschappen, waaronder Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, zijn gecertificeerd op de CO ₂ -prestatieladder. Ondanks deze bestaande inspanningen zorgt de verplichting voor een aanzienlijke extra administratieve last.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	De omgevingsdiensten (o.a. Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het waterschap heeft aan reeds controle gehad te hebben bij een tiental objecten.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart het toezicht op deze verplichting door de betreffende instanties als gemoedelijk, positief en opbouwend.
9	Hoe geeft het waterschap invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen ?	Het waterschap geeft invulling aan de label C verplichting door te controleren in hoeverre de gebouwen onder de verplichting vallen. Als dat het geval is, worden de benodigde maatregelen doorgevoerd om aan de eisen te voldoen.

	<i>Aanvullende vraag vanuit de Rekenkamer: Hoe geeft het waterschap invulling aan de label C verplichting voor kantoorgebouwen? Antwoord 6 RWZI's worden opgeknapt tot label C betekent dit dan dat HHNK vanaf 1 januari 2023 nog <u>niet</u> alle kantoorgebouwen verplicht minimaal energielabel C hebben. Indien ja hoeveel gebouwen zijn dan nog niet label C en wanneer zijn die opgeknapt tot label C?</i>	Het waterschap heeft 6 RWZI's waar de bedrijfsgebouwen opgeknapt worden tot energielabel C. Van de kantoorgebouwen hebben er al twee label C. De zes bedrijfsgebouwen staan op de planning en worden samen verduurzaamd in één programma. Twee van deze gebouwen vallen onder de verplichting, terwijl de andere vier het waterschap zelf meeneemt in de verduurzaming. Dit wordt naar verwachting uitgevoerd tussen 2025 en 2026.
	<i>Voldoet deze invulling aan de wet- en regelgeving?</i>	Het waterschap voldoet met deze invulling aan wet- en regelgeving.
	<i>Zijn er resultaten/effecten bekend naar aanleiding van deze invulling? Zo ja, kunt u verder toelichten tot welke resultaten/effecten dit heeft geleid?</i>	De zes bedrijfsgebouwen staan op de planning en worden samen verduurzaamd in één programma. Twee van deze gebouwen vallen onder de verplichting, terwijl de andere vier het waterschap zelf meeneemt in de verduurzaming. Dit wordt naar verwachting uitgevoerd tussen 2025 en 2026.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Zijn dit de enige kantoorgebouwen die nog moeten voldoen?</i>	Het hoofdkantoor heeft al label A. Er zijn in totaal maar twee kantoorgebouwen die nog geen label C hebben, en deze worden nu aangepakt. De verduurzaming van deze gebouwen zal plaatsvinden tussen 2025 en 2026.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap de administratieve lasten m.b.t. deze verplichting?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als redelijk en proportioneel.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Wat is hierin het verschil met de andere verplichtingen?</i>	Het verschil met de andere verplichtingen is dat het waterschap bij de informatieplicht veel meer te doen heeft. Het gaat om circa 140 assets in totaal, waarbij 159 besparingsmaatregelen uit de EML aflopen moeten worden, wat een aanzienlijke klus is. In vergelijking met de kantoorgebouwen is de administratieve last bij de informatieplicht dus veel groter.
	<i>Welke instantie voert toezicht en handhaving uit op deze verplichting voor uw waterschap (bijv. RVO, omgevingsdienst, gemeenten en/of provincie)?</i>	De gemeente.

	<i>Aanvullende vraag: Welke gemeente voert toezicht en handhaving uit?</i>	De gemeente waar het kantoor in gelegen is.
	<i>Hoe ervaart uw waterschap het toezicht op deze verplichting door deze instantie(s)?</i>	Het waterschap ervaart de administratieve lasten met betrekking tot deze verplichting als positief.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Wat maakt het toezicht positief?</i>	Het toezicht wordt als positief ervaren omdat het als opbouwend wordt gezien. Er wordt duidelijk uitgelegd waarom bepaalde zaken aangepakt moeten worden. Het gesprek verloopt op een gelijkwaardige manier, en de contacten met de gemeente zijn goed, aangezien er regelmatig interactie is.
10	Hoe wordt het algemeen bestuur op de hoogte gehouden van de resultaten van de bovenstaande verplichtingen (Energiebesparingsplicht, Informatieplicht energiebesparing, Label C verplichting voor kantoorgebouwen)?	Het algemeen bestuur wordt op de hoogte gehouden van de resultaten van de verplichtingen via een jaarlijkse rapportage over de voortgang van het klimaatbeleid. Daarnaast is er elk kwartaal een concernrapportage, waarin een paragraaf over duurzaamheid is opgenomen.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Zijn de verplichtingen daar elk jaar een vast onderdeel van?</i>	De verplichtingen worden niet elk jaar als vast onderdeel benoemd in de rapportages; dit hangt af van wat het waterschap dat jaar heeft gedaan. Vaak wordt er meer gefocust op de voortgang richting emissieneutraliteit en de algemene status daarvan. Soms komt energiebesparing wel terug, maar dit is afhankelijk van de specifieke acties die dat jaar zijn ondernomen.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Heeft voldoen aan de verplichtingen voor het algemeen bestuur prioriteit?</i>	Voldoen aan de verplichtingen heeft prioriteit voor het algemeen bestuur. Dit blijkt ook uit het eerdere onderzoek dat door Ecorys is uitgevoerd, waarbij de focus vooral lag op energie. Het bestuur wil nu meer doen met energiebesparing, wat voortkomt uit de aanbevelingen van Ecorys.
	<i>Aanvullende vraag vanuit het interview: Worden door het algemeen bestuur wel eens vragen over de verplichtingen gesteld?</i>	Het algemeen bestuur stelt doorgaans geen vragen over de verplichtingen. Dit hangt ook vaak af van het beschikbare budget en de prioriteiten die daaruit voortkomen.